

צביון העמודים

פליגי רבותא ז"ל אם מ"מ צעינן דליהוי זמן שהניצור שייך שיטרכו לעשות הדבר, או אפי' בזמן שאינו שייך כן שיטרכו הניצור לזה, ככ"ז כוונתו לכך סגי לפוטרו, וכדיתבאר בס"ד :

דהנה בתוס' נזיר דף מ"ז ע"א ד"ה וכן משום, כתבו וז"ל, ולא היו יכולין לעשות שמן המשחה אחר למשוח בו, כדכתיב שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם, זה ולא אחר, כדאי' בפ"ק דכריתות כו'. והא דאמר התם המפטם השמן ללמד בו או למוסרו לניצור פטור, הא דקתני למוסרו לניצור, היינו צימי משה אם עשאו פטור, אי נמי למוסרו לניצור ללמד שידעו לעשות ולא שימשחו ממנו, עכ"ל עיי"ש. ומירוצם הראשון נריך ביאור, דאי איכא קפידא צעשיית שמן המשחה דדוקא משה רבינו יעשהו, אשר על כן הודגש בגמ' שם "שמן המשחה שעשה משה", וכתב בס' נאר שצטע להוריות דף י"א ע"ב, דזו היא סיבת הנס שנעשה בו, מפני שמה שעצמו ברוב קדושתו עשאו, עכ"ד עיי"ש. א"כ גם צימי משה לא שייך שאיש אחר יעשה שמן המשחה למוסרו לניצור, כמו דלא שייך בדורות הנאים, והדרא קושייתם לדוכתא. ואי ס"ל להתוס' דליכא קפידא צעשיית שמן המשחה שדוקא משה יעשהו, ובגמ' שאלו "שמן המשחה שעשה משה", לסימן צעלמא נקטו הכי, א"כ הרי הו' כשאר כלי המקדש, שכל חכמי לב התעסקו בהם, ומה נריך ריבוי מיוחד צעשיית המשחה למוסרו לניצור פטור, אחרי דזו היא מצות עשייתו :

והיה אפשר לכאורה לומר, דכוונת התוס' היא צאופן לפני שהספיק משה רבינו לעשות את שמן המשחה הקדים מאן דהו' ועשאו, דכזה"ג שייך ענין מסירה לניצור, כיון שעדיין אין להם והם נריכים את זה. ואפי' אם צעינן דמשה צעצמו יעשהו, מ"מ הרי שיהיה כשר לניצור לא צעינן, וכמש"נ לעיל, ורק כוונה למסור לניצור אפי' בטעות סגי לפוטרו. ולפני שהספיק משה לעשותו טועה העושהו שיוכשר עשייתו לניצור. אך כד דייקין חזינן דזה אינו, דמשמעות לשון התוס' אינו מורה כן, דלפ"ז היה להם להדגיש כן בדבריהם דהכוונה לפני שהספיק משה לעשותו. ומדכתבו "היינו צימי משה", הרי לא הגבילו זמן מקום בתוך ימים אלה, ומתבאר בפשיטות דהכוונה כל ימי משה, דהיינו גם לאחר שעשה את שמן המשחה, וממילא הדרא קושייתם דהא שוב אין הניצור נריך לזה, ומאי נפ"מ בין צימי משה ובין לאחר פטירתו. וז"ע. שוב שמעתי כי כבר עמד מרן אב"ד צריסק ז"ל על דברי התוס' דממנ"פ קשה וכמש"נ, ונשאר צ"ע :

ועב"פ מתוך מירוצם זה נדחתו התוס' למצוא מצב שהניצור נריך שיעשו לו שמן המשחה, אף כי לא נחברר לנו מתוך דבריהם איך הו' מציאות זו, וכמש"נ, אבל עכ"פ מתבאר דעתם ז"ל, דס"ל דפטור של למוסרו לניצור אינו אלא כשהניצור נריך לזה. ואף דאינו כשר להם עשייתו זו, מ"מ זמן הנורך הוא הגורם לפטור, ואין הדבר תלוי אלא בהכוונה צעעת הנורך :

ובתירוצם השני הנ"ל מוצא דעת התוס' להדיא כן, וכזה כתב המלצ"ס ז"ל צעמות ל' ל"ז בדעת הרמב"ם ז"ל צה"ל כלי המקדש, דלחחר שהציא לקושיית התוס' הנ"ל, מהא דשמן המשחה שעשה משה עדיין קיים, כתב דהרמב"ם ז"ל תקן זה, דגבי קטרת פ"ב ה"י כתב "למוסרה לניצור", וגבי שמן המשחה שם פ"א ה"ד כתב "לחננו לאחרים", עיי"ש. והוא כי השמן אינו ראוי לניצור, עכ"ד עיי"ש. וכן שמעתי מצני הרב ראובן נ"י ששמע מהגרד"ס נ"י צעם אביו מרן אב"ד צריסק ז"ל, דדייק כן צעינוי לשון הרמב"ם ז"ל, דצעמן המשחה כתב

והתירוץ הראשון דמפרשי התוס' למוסרו לניצור ממש, בזמן שהניצור היה נריך לו, וכמש"נ לעיל, ונחמעט גם להתלמד דפטור. אמנם לא שמענו איך הדין למוסרו לניצור להתלמד, ויתכן צאמת דס"ל דלא הותר צזה אלא להתלמד לעצמו ולא למוסרו לניצור להתלמד. אך גם יתכן לאידך גיסא, דס"ל דפשוט דגם זה הו' בכלל הפטור להתלמד, דמסירה לניצור לשם לימוד הו' בכלל מצות ללמד, דהו' מצוה כמו ללמוד. ואמנם המציאות צהך דמסירה לניצור להתלמד אינה מוצנת כ"כ, דמה אפשר ללמוד מדבר שכבר עשוי. דאילו אמרו ללמד לאחרים עשייתו, היה מתפרש שפיר שמראה להם צעעת עשייתו איך הו' נעשה. אבל לשון למוסרו לניצור משמע שנותן להם כשכבר עשוי, וא"כ איך ילמדו צו, וז"ע :

ובשטמ"ק לכריתות דף ה' ע"א אות י"ד כתב וז"ל, ע"מ למוסרו לניצור, צ"ע היכא משכחת לה, שהרי לא נעשה ממה ואילן שום שמן המשחה, שהרי הו' קיים לעתיד לצא כדאמרין לקמן. וז"ל אע"ג דלא נריך אם עשאו למסור לניצור פטור, תוס', עכ"ל עיי"ש. הרי להדיא דס"ל דהך דלמוסרו לניצור דפטור, לא תליא בצורכו של הניצור, אלא דאפי' אם אינם נריכים לזה, ככ"ז כיון שהוא עשה שלא לצורך עצמו אלא למוסרו לניצור פטור, וכל עיקר החיוב הו' רק כשעושה לצורך עצמו. וכל שאינו לצורך עצמו הו' כללנורך מצוה ופטור :

וכזה כתב המלצ"ס ז"ל צעמות ל' ל"ז בדעת הרמב"ם ז"ל צה"ל כלי המקדש, דלחחר שהציא לקושיית התוס' הנ"ל, מהא דשמן המשחה שעשה משה עדיין קיים, כתב דהרמב"ם ז"ל תקן זה, דגבי קטרת פ"ב ה"י כתב "למוסרה לניצור", וגבי שמן המשחה שם פ"א ה"ד כתב "לחננו לאחרים", עיי"ש. והוא כי השמן אינו ראוי לניצור, עכ"ד עיי"ש. וכן שמעתי מצני הרב ראובן נ"י ששמע מהגרד"ס נ"י צעם אביו מרן אב"ד צריסק ז"ל, דדייק כן צעינוי לשון הרמב"ם ז"ל, דצעמן המשחה כתב

ובתירוצם השני הנ"ל מוצא דעת התוס' להדיא כן, וכזה כתב המלצ"ס ז"ל צעמות ל' ל"ז בדעת הרמב"ם ז"ל צה"ל כלי המקדש, דלחחר שהציא לקושיית התוס' הנ"ל, מהא דשמן המשחה שעשה משה עדיין קיים, כתב דהרמב"ם ז"ל תקן זה, דגבי קטרת פ"ב ה"י כתב "למוסרה לניצור", וגבי שמן המשחה שם פ"א ה"ד כתב "לחננו לאחרים", עיי"ש. והוא כי השמן אינו ראוי לניצור, עכ"ד עיי"ש. וכן שמעתי מצני הרב ראובן נ"י ששמע מהגרד"ס נ"י צעם אביו מרן אב"ד צריסק ז"ל, דדייק כן צעינוי לשון הרמב"ם ז"ל, דצעמן המשחה כתב

ובתירוצם השני הנ"ל מוצא דעת התוס' להדיא כן,